

gjøre. Det er saaledes bekendt, at forsonde Benetelser fra en Parts eller hans Sagførers Side eller Tidsfristens Udløb og deslige Tilfældigheder, som i Forhold til den absolute Retfærdighed ere aldeles ligegyldige, kunne komme til at spille en afgjørende Rolle ved Domstolens Afgjørelser.

Jeg skal nu nærmere udvikle det specielle Tilfælde, som her foreligger, og skal bestræbe mig for at gjøre det tydeligt for ærede Medlemmer. Det er i og for sig ikke saa sammensat og forviklet, som man har villet gjøre det, og navnlig er der ingen Grund til at henvisse til de abnorme Tilfælde, som foreligge i „Soldaterløjer“. Tilfældet er virkelig ganske enkelt og klart, naar man blot vil gjøre sig den Alieilighed at sætte sig ind i det. Forholdet er følgende: I Maret 1819 giftede en Mand sig ind i en Familie i Olde — ikke Oldau, som Domstolene med en fortyndet Benævnelse have kaldt det; og kort Tid efter købte han for rede Penge og til Datidens Pris sin Svigerfaders Eiendom, som han derefter mageskiftede med et Halvboel i Dumtjør, hvorhen han saa flyttede. Nogen Tid efter døde han og efterlod sig Enke og 3 smaa Børn, af hvilke det ældste, som efter fiesvigsk Lovgivning skulde tiltræde Gaarden, var 7½ Aar gammelt. Som Følge deraf blev Enken hensiddende i uskiftet Bo, men da hun i Maret 1825 besluttede sig til at indgaa nyt Ægteskab med Ungkarl Nasmus Jensen Winther af Storeviisinge, blev det nødvendigt at holde Skifte. Ved dette Skifte vare tilstede Værger for de Umyndige og Landsfogden som Overformynder. Der blev nu Gaarden taget efter en meget lempelig Lagation i Enhold til den fiesvigiske Lovgivning efter den saakaldte Broder- og Søster-takt, og Boet blev derefter delt. Men med Hensyn til Arveretten til Gaarden blev der kun truffet en meget uklar Bestemmelse, som jeg skal citere ordret. Det hedder nemlig herom i Skiftet, at Gaarden overlades til Enken og hendes tilkommende Mand, dog paa Billaar, at Manden skal fravige Gaarden, hvis Konen er afgaaet ved Døden, naar Gaardarvingen bliver 25 Aar gammel. Saaledes blev mærkvaerdig nok Forholdet staaende i en lang Aarrække, nemlig indtil 1869. Da dør Gaardarvingen før hans Moder og Stedsfader. Dette gjorde en Forandring i hele Forholdet, da Stedsfaderen og Moderen saa besluttede at skjøde Gaarden til deres sammenavlede Søn, Knud, med Forbigaaelse af Gaardarvingens Æt. Gaardarvingens Enke fandt sig brøstholden derved paa sine Børns Begne og anlagde Sag ved Domstolene til Skjødets Annullation. Hun vandt ved Under- og ved Overretten, men tabte ved Højesteret, og derved skete det, at Gaardarvingens Børn gik glip af det Sted, der tilkom dem, medens dette Boelssted gik over i en anden Linie, nemlig til Gaardarvingen Ole Madsen Jensens Halvbroder. Saaledes staar Sagen nu. Det er

efter min Mening med stor Uret, at man har villet lægge Skylden for dette uheldige Resultat paa Domstolene. De have efter min Mening slet ingen Skyld. Skylden maa føres tilbage til Maret 1825, til Skiftet. Som jeg før sagde, indeholdt Skiftet kun en meget ufuldstændig og høist uklar Bestemmelse om, hvorledes der skulde forholdes med Arven af Gaarden for Gaardarvingens Vedkommende, og denne Bestemmelse er af den Bestaaenhed, at den indeholder alle forskjellige Muligheder. Lad os nu tænke os, hvilke Muligheder der kunde være at tage Hensyn til. For det første kan det tænkes, at Moderen og hendes Mand altsaa Gaardarvingens Stedsfader, skulde beholde Gaarden, indtil Gaardarvingen blev 25 Aar gammel; det er, hvad der var det Sædvanlige, Lovlige og Almindelige. Forældrene vilde da altsaa beholde en saakaldt Sættebestyrelse, det vil sige, de havde Brugen og Nyttien indtil Gaardarvingen blev 25 Aar gammel. Dette vilde være det Regelmessige. Men der forekommer ogsaa Tilfælde, hvor der gjordes Brud paa denne almindelige Regel, saaledes at Moderen beholdt Eiendommen for Livstid, medens Stedsfaderen blev forpligtet til at gaa fra Gaarden, naar Gaardarvingen var 25 Aar gammel, hvis Moderen var død forinden. Den tredje Mulighed er, at det var Skiftetværgens Hensigt at overdrage Eiendomsretten til Gaardarvingens Moder og hendes nye Mand, Stedsfaderen. Jeg beder de Herrer om at fastholde disse tre Muligheder, de eneste, der kunne tænkes. Vilde vi nu undersøge, om den første Mulighed kan lægges ind i Skiftet, nemlig at begge Parter, baade Moderen og Stedsfaderen, skulde vige, naar Gaardarvingen blev 25 Aar gammel, saa viser det sig, at det lader sig umulig forene med Skiftetværgens Ord, thi Skiftetværgen har udtrykkelig om Stedsfaderen bestemt, at han skal vige, naar Gaardarvingen bliver 25 Aar, men med Hensyn til Moderens Besiddelsesret udtales intet Saadant, og den maa altsaa være af en anden Bestaaenhed end Stedsfaderens. Følgelig maa Moderens Besiddelsesret være for en længere Tid og, da der indend Tidsgraendse er sat, for Livstid. Altsaa den første Mulighed, at begge Parter skulde vige ved Gaardarvingens 25de Aar i Overensstemmelse med Lov og Sædvane, er udelukket. Den anden Mulighed, at Stedsfaderen viger, naar Sønnen bliver 25 Aar, medens Moderen sidder paa Gaarden for Livstid, Noget, hvorpaa man ogsaa fandt Exempler paa Uret, er ligeledes udelukket derved, at et saadant Arrangement ifølge Forordningen af 18de Juli 1777 absolut ikke kunde ske uden Samtykke fra den Gottorpiske Arveret, som var det øverste Formynderkollegium for Slesvig. Altsaa denne Mulighed er heller ikke tilstede, idet det ikke er bevist, at et saadant Samtykke er indhentet. Vi gaa da over til den tredje Mulighed, Højesteret har antaget, nemlig at Moderen var indsat til